

ПАМ'ЯТКА

ЩО РОБИТИ, КОЛИ З ВАМИ ВЧИНILI ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

1. Дії за етапами: хто що робить і який наслідок

Етап	Поліція	Потерпіла особа	103 (швидка допомога)	Адвокат
Виклик екстрених служб	Приймає виклик за номером 102, направляє наряд на місце. <i>Наслідок: розпочинається офіційне реагування, фіксується час звернення.</i>	Телефонує на 102; за наявності ушкоджень або сильного душевного хвилювання — додатково на 103; якомога раніше телефонує/викликає адвоката. <i>Наслідок: документування події починається з перших хвилин.</i>	Приймає виклик, за потреби направляє бригаду. <i>Наслідок: медична допомога надається невідкладно, час виклику зафіксовано.</i>	Консультує по телефону, за можливості виїжджає на місце або координує дії дистанційно. <i>Наслідок: докази збираються правильно з першої хвилини, знижується ризик їх втрати.</i>
По приїзді на місце	Встановлює особи присутніх, опитує сторони та свідків, оглядає місце події. <i>Наслідок: формується первинна картина події в матеріалах.</i>	Записує ПІБ, посаду, номер наряду поліцейських; вимагає скласти протокол огляду місця події. <i>Наслідок: є документальне підтвердження, хто саме реагував — база для подальшої скарги за потреби.</i>	Оглядає постраждалу, фіксує тілесні ушкодження в медичній документації, за потреби госпіталізує. <i>Наслідок: з'являється незалежний медичний доказ, що узгоджується з поліцейським протоколом.</i>	Радить, які вимоги озвучити поліції на місці, стежить за дотриманням процедури. <i>Наслідок: жодна значуща вимога не залишається неозвученою.</i>
Фіксація доказів	Складає протокол огляду місця події, вносить перелік пошкодженого/знищеного майна, за потреби вилучає речові докази. <i>Наслідок: доказова база офіційно закріплюється в матеріалах провадження.</i>	Самостійно фіксує на фото/відео сам процес насильства (якщо безпечно), тілесні ушкодження, майно, ситуацію з недопуском у житло чи кривдженням дітей; збирає контакти свідків і скріншоти листування. <i>Наслідок: з'являються додаткові докази, незалежні від поліцейського протоколу.</i>	Видає медичний висновок/довідку про стан здоров'я. <i>Наслідок: медичний документ стає самостійним доказом у справі.</i>	Систематизує зібрані докази, готує клопотання про долучення їх до матеріалів провадження. <i>Наслідок: докази набувають процесуального статусу, а не залишаються "просто фотографіями".</i>
Захист від подальшого насильства	За наявності підстав виносить терміновий заборонний припис (до 10 діб) і забезпечує його виконання на	Вимагає винесення термінового припису; якщо вирішила піти — просить допомогу в зборі речей і	За потреби супроводжує госпіталізацію чи допомагає під час евакуації з	Готує звернення до суду за обмежувальним приписом на довший строк, консультує щодо подальших

Етап	Поліція	Потерпіла особа	103 (швидка допомога)	Адвокат
	місці. <i>Наслідок: кривдник негайно зобов'язаний залишити місце проживання чи припинити контакт.</i>	доставці до притулку. <i>Наслідок: фізична безпека забезпечується невідкладно.</i>	небезпечного місця. <i>Наслідок: збережено здоров'я в гострій фазі.</i>	кроків безпеки. <i>Наслідок: захист триває й після завершення дії термінового припису.</i>
Процесуальне оформлення	Приймає письмову заяву про злочин, видає талон-повідомлення, вносить відомості до ЄРДР, видає направлення на СМЕ, виносить постанову про визнання потерпілою особою. <i>Наслідок: подія набуває офіційного статусу кримінального провадження.</i>	Подає письмову заяву, фіксує номер реєстрації; якщо діти стали свідками — письмово зазначає це в заяві. <i>Наслідок: є документальний "старт" провадження, який неможливо заперечити.</i>	Медичний висновок передається як частина доказової бази для СМЕ. <i>Наслідок: підтверджується тяжкість ушкоджень.</i>	Контролює дотримання строків внесення до ЄРДР, вимагає копію постанови про визнання потерпілою особою, готує клопотання за потреби. <i>Наслідок: жоден процесуальний крок не губиться і не затягується.</i>
Наскрізна роль (протягом усього процесу)	—	—	—	Контролює законність дій усіх учасників справи — і поліції, і кривдника, і інших посадових осіб; консультує потерпілу особу на кожному етапі; забезпечує належне реагування посадових осіб на звернення. У разі виїзду на місце події — або самостійно фіксує докази, звільняючи потерпілу від необхідності робити це самій, або допомагає їй у фіксації, коли самостійна фіксація неможлива. <i>Наслідок: потерпіла зосереджується на власній безпеці, а не на процесуальних деталях.</i>

2. Якщо поліцейський не виконує свою роботу

Якщо на місці події вам відмовляють прийняти заяву, не хочуть вносити відомості до ЄРДР, не видають талон-повідомлення або відмовляються реагувати належним чином — діяти треба послідовно, піднімаючись по щаблях, а не зупинятись на першій відмові:

- Одразу телефонуйте на 102 і скаржтесь на наряд, який приїхав. Повідомте, що поліцейські відмовляються виконувати свої обов'язки, і попросіть направити інший наряд або виклик керівництва на місце. Це найшвидший спосіб змінити ситуацію "тут і зараз", не чекаючи письмових процедур.
- Вимагайте фіксації відмови письмово — попросіть номер, прізвище поліцейського, номер наряду. Усна відмова без фіксації "не існує" для подальшого оскарження.
- Зверніться до чергової частини відділу поліції з проханням зафіксувати ваше звернення і призначити відповідального.
- Подайте письмову скаргу керівнику підрозділу поліції (начальнику відділу/управління) на бездіяльність конкретного співробітника.
- Зверніться до слідчого судді зі скаргою на бездіяльність слідчого/дізнавача щодо невнесення відомостей до ЄРДР (ст. 303-304 КПК) — це прямий процесуальний механізм примусити орган діяти.

6. Зверніться до прокуратури, яка здійснює процесуальний нагляд у кримінальному провадженні — прокурор має повноваження давати вказівки слідчому/дознавачу та скасовувати незаконні рішення.
7. Якщо жоден із попередніх рівнів не реагує — переходьте на наступний, вищий рівень тієї ж системи, аж до найвищого керівництва відповідного відомства. Логіка проста: орган, з яким не вдалося домовитись напрямку, змушений діяти під тиском вищої ланки, яка контролює його роботу.
8. Додаткові канали, які можна використовувати паралельно: Уповноважений Верховної Ради з прав людини (омбудсмен), Департамент моніторингу дотримання прав людини Нацполіції, "гаряча лінія" Нацполіції, звернення до народного депутата.
- Головний принцип: посадова особа, яка отримала ваше звернення чи скаргу, зобов'язана прозвітувати про виконану роботу не вам, а своєму керівництву чи контролюючому органу. Саме ця обов'язковість звітування наверх часто зрушує справу з мертвої точки там, де пряме прохання ігнорувалось.

3. Що вимагати від поліції — короткий чек-лист

- Талон-повідомлення про прийняття заяви.
- Постанову про визнання потерпілою особою — це офіційний процесуальний документ, який підтверджує ваш статус потерпілої в кримінальному провадженні і надає весь обсяг процесуальних прав потерпілої особи (право на ознайомлення з матеріалами, право заявляти клопотання, оскаржувати рішення тощо).
- Номер кримінального провадження (витяг з ЄРДР) або номер справи про адміністративне правопорушення.
- Направлення на судово-медичну експертизу, а за потреби — і на морально-психологічну експертизу для фіксації психологічних наслідків насильства.
- Копію протоколу огляду місця події (якщо складався).
- Роз'яснення ваших прав та інформаційну допомогу — поліція зобов'язана поінформувати вас про наявні механізми захисту та порядок їх застосування.
- Інформацію про контакти служби підтримки постраждалих осіб, притулків, центрів соціальних послуг.
- Контакти слідчого/дознавача, який вести провадження, та номер телефону для зв'язку.
- Письмову відповідь на кожне подане клопотання чи заяву — у визначені законом строки.

Пам'ятайте: кожну відмову, бездіяльність чи порушення строків фіксуйте письмово — це не формальність, а доказова база для подальшого оскарження на будь-якому рівні.

4. Після події: притягнення винного до відповідальності та безпека надалі

Коли гостра фаза минула, увага зміщується на дві паралельні цілі — довести вину кривдника і забезпечити безпеку постраждалої на довшу перспективу.

Етап	Поліція / слідство	Потерпіла особа	Суд	Прокуратура	Адвокат
Досудове розслідування	Проводить слідчі дії: призначає судово-медичну та морально-психологічну експертизу, допитує свідків, витребує відеодокази з камер спостереження. <i>Наслідок: формуються доказова база</i>	Надає слідству контакти свідків, зберігає власні докази (фото, відео, листування), бере участь у слідчих діях і проходить призначені експертизи. <i>Наслідок: слідство отримує повну картину події, включно з</i>	За потреби надає дозволу на проведення окремих слідчих (розшукових) дій, що потребують судової ухвали. <i>Наслідок: збір доказів відбувається в</i>	Здійснює процесуальний нагляд за слідством, погоджує клопотання слідчого, дає йому вказівки. <i>Наслідок: слідчі дії проводяться під контролем, а не на розсуд самого слідчого.</i>	Клопотає про призначення судово-медичної та морально-психологічної експертиз, допит конкретних свідків, забезпечення їхньої явки, витребування відеодоказів; контролює строки виконання клопотань. <i>Наслідок: жодна</i>

Етап	Поліція / слідство	Потерпіла особа	Суд	Прокуратура	Адвокат
	для повідомлення про підозру.	психологічними наслідками насильства.	законних процесуальних межах.		доказова можливість не втрачається через бездіяльність слідства, а тяжкість наслідків насильства фіксується не лише фізично, а й психологічно.
Кваліфікація та статус провадження	Визначає кваліфікацію діяння — адміністративна, кримінальна чи цивільно-правова відповідальність — і відповідну статтю. <i>Наслідок: від цього залежить весь подальший процесуальний маршрут.</i>	Отримує роз'яснення щодо обраної кваліфікації. <i>Наслідок: розуміє, чого реально можна досягти в цьому провадженні.</i>	—	Перевіряє правильність кваліфікації, за потреби змінює її на відповідну фактичним обставинам. <i>Наслідок: кваліфікація приводиться у відповідність до реальної події, а не залишається формальною.</i>	Перевіряє правильність кваліфікації, за потреби оскаржує помилкову. <i>Наслідок: справа рухається правильним процесуальним шляхом із самого початку.</i>
Довгостроковий захист — обмежувальний припис у суді	Терміновий заборонний припис поліції діє лише кілька діб — довшого захисту поліція сама не забезпечує. <i>Наслідок: без подальших кроків захист закінчується швидко.</i>	Звертається до суду за обмежувальним приписом (діє до 6 місяців, може продовжуватись); за потреби бере участь у судовому засіданні. <i>Наслідок: захист від контакту з кривдником продовжується на місяці, а не дні.</i>	Розглядає заяву про обмежувальний припис (і зустрічну заяву кривдника, якщо така є) та ухвалює рішення. <i>Наслідок: захист закріплюється судовим рішенням, обов'язковим для виконання.</i>	—	Готує та подає позовну заяву про обмежувальний припис, представляє інтереси в суді, за потреби реагує на зустрічні заяви чи дії кривдника. <i>Наслідок: формується чітка судова позиція щодо ролей сторін, яка враховується і в подальших провадженнях.</i>
Повідомлення про підозру	Слідчий/дізнавач за погодженням прокурора виносить повідомлення про підозру кривднику. <i>Наслідок: справа переходить у стадію офіційного кримінального переслідування.</i>	Отримує статус потерпілої з повним обсягом процесуальних прав. <i>Наслідок: може впливати на хід провадження — заявляти клопотання, оскаржувати рішення.</i>	Слідчий суддя за потреби вирішує питання про застосування запобіжного заходу до кривдника. <i>Наслідок: питання ізоляції чи обмеження свободи кривдника вирішує незалежний суд.</i>	Погоджує текст повідомлення про підозру, перевіряє його обґрунтованість перед врученням. <i>Наслідок: підозра не вручається "автоматично", а проходить прокурорський фільтр.</i>	Контролює обґрунтованість підозри та її відповідність зібраним доказам, за потреби оскаржує необ'єктивні чи передчасні рішення слідства. <i>Наслідок: підозра формулюється правильно і щодо правильної особи.</i>
Якщо орган діє упереджено чи бездіяльно	На цьому етапі можливі порушення: затягування строків, необ'єктивне ставлення до сторін.	Фіксує кожне порушення письмово.	Слідчий суддя розглядає скарги на бездіяльність слідчого чи прокурора (зокрема на невнесення відомостей до ЄРДР).	Розглядає скарги на дії слідчого в порядку відомчого підпорядкування, дає вказівки, скасовує незаконні постанови.	Послідовно ескалує звернення до вищих інстанцій у межах відповідної системи — від керівника підрозділу до найвищого рівня контролюючого органу.

Етап	Поліція / слідство	Потерпіла особа	Суд	Прокуратура	Адвокат
			<i>Наслідок: незалежний судовий контроль над діями органів розслідування.</i>	<i>Наслідок: тиск на слідчого здійснюється зсередини системи прокурорського нагляду.</i>	<i>Наслідок: орган, з яким неможливо було домовитись напяму, змушений діяти під тиском вищої ланки.</i>
Судовий розгляд	Матеріали справи скеровуються до суду.	Бере участь у судових засіданнях як потерпіла, дає показання. <i>Наслідок: її позиція офіційно звучить у судовому процесі.</i>	Розглядає справу по суті, досліджує докази, ухвалює вирок чи інше остаточне рішення. <i>Наслідок: виноситься офіційне рішення про винуватість кривдника.</i>	Підтримує публічне обвинувачення в суді. <i>Наслідок: позиція обвинувачення представлена системно і професійно, незалежно від можливостей потерпілої.</i>	Представляє інтереси в суді, підтримує обвинувачення з боку потерпілої, заявляє клопотання про відшкодування шкоди. <i>Наслідок: справа доводиться до вироку чи іншого остаточного рішення.</i>
Цивільний позов про відшкодування шкоди	—	Подає (самостійно або через адвоката) цивільний позов до кривдника про відшкодування матеріальної та моральної шкоди — окремо від кримінального провадження або в його межах як цивільний позивач. <i>Наслідок: з'являється самостійна правова підстава для стягнення компенсації, не залежна від результату кримінальної справи.</i>	Розглядає цивільний позов і ухвалює рішення про розмір компенсації, що підлягає стягненню. <i>Наслідок: сума відшкодування закріплюється судовим рішенням, придатним для примусового виконання.</i>	—	Готує та подає цивільний позов, обґрунтовує розмір шкоди (зокрема з урахуванням висновку морально-психологічної експертизи), представляє інтереси в цивільному чи кримінальному процесі як представник цивільного позивача. <i>Наслідок: потерпіла отримує судове рішення про конкретну грошову компенсацію.</i>
Компенсація та завершення	—	Отримує право на відшкодування завданої шкоди та витрат на правову допомогу.	Ухвалює остаточне рішення щодо стягнення судових витрат і завданої шкоди. <i>Наслідок: рішення суду стає підставою для примусового виконання через виконавчу службу.</i>	—	Заявляє вимогу про стягнення з кривдника коштів, витрачених на правову допомогу, та іншої завданої шкоди. <i>Наслідок: захист інтересів завершується не лише визнанням вини, а й фінансовою компенсацією понесених витрат.</i>

Головне правило цього етапу те саме, що й на попередньому: план треба періодично уточнювати за результатами кожного кроку, фіксувати абсолютно всі порушення письмово, і концентруватись лише на діях, які реально наближають до результату. Щось спрацює одразу, щось — ні, але послідовність і документальна фіксація рано чи пізно дають ефект.